

Dobitnici „Nagrade Vicko Andrić“ za 2020. godinu

Na sjednici Odbora „Nagrade Vicko Andrić“, održane 7. rujna 2021. godine, u Ministarstvu kulture i medija RH, donesene su odluke o dodjeli ove visoke strukovne nagrade za 2020. godinu. Nagrada za životno djelo dodijeljena je etnologinji i konzervatorici Beati Gotthardi Pavlovsky, danas umirovljenoj djelatnici Konzervatorskog odjela u Rijeci. Godišnja nagrada dodijeljena je Konzervatorskom odjelu u Sisku i pročelnici Ivani Miletić Čakširan za izvanredna postignuća u oblasti zaštite kulturne baštine na potresom pogođenom području Sisačko-moslavačke županije. Nagrada za doprinos lokalnoj zajednici dodijeljena je Društvu za očuvanje šibenske baštine Juraj Dalmatinac. Odluku o nagrađenima donio je Odbor „Nagrade Vicko Andrić“ u sastavu: Davor Trupković-predsjednik Odbora, Tajana Pleše, Lidija Nikočević, Zvonko Bojčić, Lana Križaj, Radoslav Bužančić, Vesna Pascuttini-Juraga, Mirna Sabljak i Tatjana Horvatić.

1 Konzervatorica Beata Gotthardi Pavlovsky, dobitnica „Nagrade Vicko Andrić“ za životno djelo (foto: M. Prošić)

Conservator Beata Gotthardi Pavlovsky, recipient of „Vicko Andrić“ Lifetime Achievement Award (photo: M. Prošić)

OBRAZLOŽENJE DODJELE „NAGRADE VICKO ANDRIĆ“ ZA ŽIVOTNO DJELO ETNOLOGINJI I KONZERVATORICI BEATI GOTTHARDI PAVLOVSKY

Beata Gotthardi Pavlovsky rođena je 1926. u selu Grana kraj Novog Marofa u Hrvatskom zagorju, gdje joj je u tom trenutku službovao otac i živjela obitelj. Gimnaziju je završila u Zagrebu, kao i studij etnologije i povijesti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Tijekom tog razdoblja bila je i članicom (kao pjevačica i plesačica) Folklorne sekcije OKUD-a „Joža Vlahović“ iz Zagreba i to od samog osnutka sekcije, 1946. godine, da bi s prvom postavom te sekcije 1949. godine prešla u tada osnovani profesionalni folklorni Ansambl LADO (u kojemu je ostala do početka 1950-ih, nakon čega završava fakultet).

Nakon kraćeg razdoblja suradnje u Pomorsko-povijesnom muzeju Rijeka, zapošljava se 1962. godine u Zavodu za zaštitu spomenika kulture Rijeka (današnji Konzervatorski odjel u Rijeci, Uprave za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture RH), pri čemu je u tom trenutku bila jedini terenski aktivni etnolog u dotičnoj službi u Hrvatskoj. Sve do umirovljenja krajem 1991. godine kao etnologinja-konzervatorica bila je nadležna za čitavo (hrvatsko) područje Istre, cijelo Hrvatsko primorje (kopno i otoci, zaključno s Pagom), te Općine Delnice i Čabar u Gorskom kotaru. Registrirala je

velik broj materijalnih kulturnih dobara (objekata i zona), a evidentirala ih je još i više. U svojem stručnom pristupu sagledavala je etnografske (tradicijske) graditeljske objekte u cjelini s (ne samo stambenim, već i gospodarskim, odnosno prirodnim) prostorom/resursima, odnosno u cjelini s djelovanjem čovjeka u njemu, tj. s njegovim naslijeđenim znanjima i stečenim iskustvom; prema njezinom shvaćanju, prostor – čovjek – iskustvo cjelina je i kontekst unutar kojega treba sagledavati potrebe, principe i metode zaštite kulturnih dobara i spomenika kulture (što su, prema njezinom shvaćanju, termini različitog značenja, a oba su potrebna u stručnoj terminologiji, kao i u legislativi). Slijedom takvog razmišljanja, a s istodobnim interesom za folkloristiku (ekspertna je poznavateljica tradicijskih plesova i nošnji otoka Krka; autorica je etnografskog postava muzeja franjevačkog samostana na otočiću Košljunu kraj Punta na otoku Krku), prva je u Hrvatskoj i tadašnjoj Jugoslaviji 1967. godine počela javno govoriti i pisati o važnosti i potrebi zaštite nematerijalne kulturne baštine – mnogo godina prije nego li se o tome počelo (službeno) razmišljati na svjetskoj razini, tj. na razini UNESCO-a.

Kao društveno angažirana osoba, osim kroz svoje stručne članke i poglavlja objavljena u monografijama, zbornicima

i stručnim časopisima, svoje je stavove javno iznosila i u komentarima, autorskim tekstovima i intervjuima u medijima – ponajviše u riječkom *Novom listu*, od 1954. godine sve do danas; bila je i stručnom suradnicom i/ili scenaristicom mnogih dokumentarnih etnografskih TV-emisija na Radioteleviziji Zagreb/HRT-u.

Tijekom svoga predanog dugogodišnjeg rada u službi zaštite kulturne baštine bila je mentorica i nadahnuće mnogim mladim konzervatorima.

Stručni i znanstveni doprinos konzervatorskoj teoriji i praksama

Stručno najzanimljiviji dio profesionalnog rada prof. Beate Gotthardi Pavlovsky predstavljaju njene anticipacije današnjih konzervatorskih kategorija. U prvoj polovini 1970-ih prva je primijenila tzv. krajobraznu zaštitu (kulturni krajolik), tada je metodološki korektno nominirajući kao registraciju „etnografskih zona“. Hodanje korak ispred domaće stručne prakse ne samo da se prepoznaje po usvajanju ove kategorije (kasnije često kao skraćen pojam „etnozona“), već i po povoljnim revizijama, kao i po oživljavanju kulturnih praksi unutar tako definiranih cjelina. Konzervatorova interpretacijska odgovornost vidi se u redovitim postavljanjima datacijskih okvira, nikad ne tretirajući krajolik kao mitogenu kolijevku bezvremenih izvornosti.

Još je zanimljivije koincidentno terminološko poklapanje razvoja njezine teorijske misli o performativnom folkloru iz druge polovine 1960-ih godina sa stasavanjem konzervatorske prakse koja će 1990-ih godina u globalnu teorijsku maticu na široka vrata ući s pojmom „nematerijalna kulturna baština“. Točno je kako se polazišta njene rasprave „nematerijalne kulturne baštine“ razlikuju od japanskog izvorišta ovoga konzervacijskog pojma, jer njegov korijen leži u nacionalnoj prilagodbi kategorija primijenjene umjetnosti. No, u 1960-ih godinama japanski je konzervacijski zakon počeo širenje refleksijom u južnokorejskom zakonodavstvu i postao je favoriziranim antropološkim motivom preispitivanja zasada zaštite kulturne baštine i značenja autentičnosti. U tom je smislu prof. Beata Gotthardi Pavlovsky zasebnom teorijskom linijom domaću konzervacijsku teoriju afirmirala kao dio globalnog projekta antropologizacije baštine. „Etnografske zone“ i „nematerijalna kulturna baština“ kroz prakse kultivacije su se i križale, ostajući kratke na mjestu gdje su razradu pojmova trebale preuzeti regulacija prostora i poljoprivrednih djelatnosti. Zakonodavnom evolucijom terminologije 1988. godine prva je iz krila etnologije ponudila tumačenje važnosti zamjene termina „spomenik kulture“ u „kulturno dobro“.

Autorica se od 1968. godine prihvatila najupečatljivijeg načina popularizacije struke – stručnog suradništva u snimanju dokumentarnih filmova za televizijsku produkciju. Tada je to bio novi medij javne komunikacije, s prvim naslovom

snimljenim 1962. godine (godinu dana nakon što je u Školi narodnog zdravlja snimanje dokumentarnih filmova o selu umirovljenjem završio Aleksandar Gerasimov). Zbog intenzivnosti produkcijskog procesa sa svojim tehničkim i timskim zahtjevima etnolozi koji su se prihvaćali stručnog suradništva za snimanje dokumentarnih filmova nisu bili mnogobrojni. Dokumentarni film *Kastavski zvončari* iz 1968. godine danas sadrži kronološki oslonac filmske etnografije vrijedan za usporedbu s kasnijim dokumentarcima istog običaja prakticiranog u 1970-im, 1980-im godinama i kasnije. Autorica je pripremila etnografsku građu i napisala tekst za tada najambiciozniji dokumentarni projekt koji je s pet polusatnih filmova skupno naslovljen domaćom uzrečicom *Zač nismo od včera*. Pripreman je od 1972. godine i između 1973. i 1975. godine snimljen s pojedinačnim temama *Miholja*, *Koledva*, *Razgon*, *Nabodnji* i *Jurjevo*. Svaki od ovih filmova predstavlja složen pothvat dokumentacije, rekonstrukcije i interpretacije, ostavljajući u svojim sredinama dugotrajnih plodova revitalizacija zajednica poput kolendavanja na Dubašnici upriličenih nakon stanke od 32 godine ili obnove gradskih plesova u gradu Krku.

U popularizaciji struke, osim desetaka pojedinačnih napisa u novinama i časopisima, izuzetnom obimnošću još se ističe podlistak *Novog lista* koji je pod naslovom *Običaji u primorsko-goranskom kraju i na otocima* od travnja 2013. do travnja 2014. godine u devet tematskih cjelina izašao opremljen stotinama vrijednih dokumentarnih fotografija na ukupno 136 stranica velikog folio formata. Prof. Beata Gotthardi Pavlovsky na ovom je mjestu novim tekstovima maestralno objedinila svoje ranije izdanje novinskog kalendara i desetak ranijih popularno sročanih članaka, motivirajući novinsko uredništvo na izvrsno opremanje fotografijama neposredno zbivajućih kulturnih praksi (korektno napomenutih ako se radi o rekonstrukcijama) i polučujući ilustrativni blok bez premca u popularizaciji folkloru i etnologije kod nas.

Bibliografija

- (1954). Svaku stvar na svoje mjesto (odgovor na članak J. Valković: Krčki tanac u opasnosti, *Novi list*, 15. 8. 1954.), *Novi list*, Rijeka, 31. 8. 1954.
- (1961). Dva gledišta (osvrt na II festival jugoslavenskog folkloru, Koper), *Telegram*, br. 67, godina II, Zagreb, 4. 8. 1961., str. 4.
- (1961). Završen II. festival jugoslavenskog folkloru u Slovenskom primorju, *Telegram*, br. 68, godina II, Zagreb, 11. 8. 1961., str. 7.
- (1962). Krčki festival u 1962., u: *Narodna umjetnost*, knjiga I, Institut za narodnu umjetnost – Zagreb, odgovorni urednik Zoran Palčok, str. 153-155.
- (1962). Još o Krčkom festivalu – I kulturna i turistička manifestacija, *Novi list*, br. 198, godina XVII, Rijeka, 19. 8. 1962., str. 6.

- (1963). Neopravdana anonimnost (osvrt na društvo Koleda iz Zagreba), *Novi list*, br. 156, godina XVII, Rijeka, 6. 7. 1963., str. 13.
- (1963). Mađarski ples (kritika), *Novi list*, br. 159, godina XVII, Rijeka, 10. 7. 1963., str. 11.
- (1963). Trideset godina autentičnosti (pred savjetovanje o Krčkom festivalu), *Novi list*, br. 145, godina XVII, Rijeka, 22. 7. 1963., str. 12.
- (1963). Uz etnografsku izložbu (osvrt), *Novi list*, br. 177, godina XVII, Rijeka, 31. 7. 1963., str. 11.
- KOŠČINA, Ana (1963). Folklori klub u Rijeci (rubrika «kad već pitate...» Beata Gotthardi, intervju), *Novi list*, br. 183, godina XVII, Rijeka, 7. 8. 1963., str. 11.
- (1963). Opet neadekvatan ženski folklorni lik (kritika nastupa rumunjskog ansambla), *Novi list*, br. 185, godina XVII, Rijeka, 9. 8. 1963., str. 11.
- (1963). Degradacija našeg folklora (kritika nastupa ansambla «Joža Vlahović»), *Novi list*, br. 197, godina XVII, Rijeka, 23. 8. 1963., str. 11.
- (1963). Narodna umjetnost Srbije (osvrt na izložbu), *Novi list*, br. 198, godina XVII, Rijeka, 24. 8. 1963., str. 13.
- (1963). 35 tisuća gledalaca (o sezoni folklornih nastupa u Opatiji), *Novi list*, br. 245, godina XVII, od Rijeka, 18. 10. 1963., str. 11.
- (1963). Djelatnost koja obavezuje (osvrt na 15-godišnjicu opatijske «Zore»), *Novi list*, br. 267, godina XVII, Rijeka, 13. 11. 1963., str. 11.
- (1964). Kraj ili tek početak akcije (nakon zatvaranja izložbe suvenira u Rijeci), *Novi list*, br. 75, godina XVIII, Rijeka, 28. 3. 1964., str. 11.
- (1964). Vijest koju bi turisti rado pročitali (o primorskom suveniru), *Novi list*, br. 96, godina XVIII, Rijeka, 22. 4. 1964., str. 10.
- (1964). Na visokom nivou naših interpretativnih dostignuća (kritika nastupa ansambla «Lado»), *Novi list*, br. 154, godina XVIII, Rijeka, 1. 7. 1964., str. 11.
- (1964). Zapaženo gostovanje (kritika nastupa ansambla «Šota»), *Novi list*, br. 178, godina XVIII, Rijeka, 30. 7. 1964., str. 11.
- (1964). U jednom dahu (kritika nastupa ansambla «Kolo»), *Novi list*, br. 186, godina XVIII, Rijeka, 8. 8. 1964., str. 10.
- (1965). Pag – tkalački centar sjevernog Jadrana, *Novi list*, br. 269, godina XIX, Rijeka, 17. 11. 1965., str. 11.
- (1966). Disciplina – najvrednija značajka (kritika nastupa KUD-a «Student» Rijeka), *Novi list*, br. 80, godina XX, Rijeka, 5. 4. 1966., str. 8.
- (1966). Veseli se nebo i zemljica ... (osvrt na Međunar. smotru folkora Zagreb), *Novi list*, br. 172, godina XX, od 26.07.1966. Rijeka, str. 8.
- (1966). Dobrinj je bili grad, nasrid je otoka ... (osvrt na Međunarodnu smotru folklora Zagreb), *Novi list*, br. 175, godina XX, Rijeka, 30. i 31. 7. 1966., str. 8.
- (1966). «Ilija Dorčić» zacrtao put, *Novi list*, br. 180, godina XX, Rijeka, 5. 8. 1966., str. 8.
- (1966). Skromno i ozbiljno (kritika prve smotre muzičkog folklora Istre u Motovunu), *Novi list*, br. 195, godina XX, Rijeka, 23. 8. 1966., str. 8.
- (1966). Svečanost cjelokupnoga istarskog i primorskog kraja, *Novi list*, br. 231, godina XX, Rijeka, 4. 10. 1966., str. 8.
- (1967). Naši spomenici (kažun, Barbanština), *Novi list*, br. 4, godina XXI, Rijeka, 7. i 8. 1. 1967., str. 10.
- (1967). Karakteristični odrazi kulturnih epoha, *Novi list*, br. 16, godina XXI, Rijeka, 21. i 22. 1. 1967., str. 10.
- (1967). Stari toš od Katušići, *Novi list*, br. 46, godina XXI, Rijeka, 25. i 26. 2. 1967., str. 10.
- (1967). Naši spomenici (Lešnica velika), *Novi list*, br. 58, godina XXI, Rijeka, 11. i 12. 3. 1967., str. 10.
- (1967). Zaštita kulturne baštine, *Novi list*, br. 64, godina XXI, Rijeka, 18. i 19. 3. 1967., str. 11.
- (1967). Naši spomenici (Belgrad, kuća Malinarić), *Novi list*, br. 82, godina XXI, Rijeka, 8. i 9. 4. 1967., str. 11.
- (1967). O pitanju zaštite nematerijalne (folklorne) kulturno-povijesne građe u suvremenim društvenim okvirima – tema za diskusiju, *Vijesti Društva folklorista Hrvatske*, br. 6, Zagreb: Društvo folklorista Hrvatske, str. 1-5.
- (1968). Svečnost koja obogaćuje i obavezuje, *Novi list*, br. 178, godina XXII, Rijeka, 21. 7. 1968., str. 8.
- (1968). Funkcija kao poticaj, kao poruka, *Novi list*, br. 260, godina XXII, Rijeka, 2. i 3. 11. 1968., str. 9.
- (1969). Kastavski zvončari nepatvoreni i neizmišljeni ljudski likovi, *Novi list*, br. 40, godina XXIII, Rijeka, 18. 2. 1969., str. 8.
- (1969). Djelo rutine i ukusa ali ne i poruke (kritika izložbe etnografske građe u Lipi), *Novi list*, br. 125, godina XXIII, Rijeka, 30. 5. 1969., str. 8.
- (1969). Folklorna građa i pitanje njezine zaštite, *Makedonski folklor*, br. 3-4, godina II. (zbornik radova s Prvog međunarodnog simpozija za balkanski folklor, Ohrid, 7. – 8. lipnja 1969.), Skopje: Institut za folklor u Skopju, str. 397-406.
- (1970). Akademski stav životom korigiran, *Novi list*, br. 20, godina XXIV, Rijeka, 24. i 25. 1. 1970., str. 11.
- (1970). Folklor bez operetnog pakiranja, *Novi list*, br. 32, godina XXIV, Rijeka, 7. i 8. 2. 1970., str. 11.
- P. M. (1970). Spomenici propadaju (intervju s Beatom Gotthardi Pavlovsky), *Večernji list*, br. 3400, godina XIV, Zagreb, 5. 8. 1970., str. 7.
- (1970). Neki problemi teorije i prakse na zaštiti etnografske građe i spomenika (rad za godišnji plenarni sastanak Ogranka za SR Hrvatsku Etnološkog društva Jugoslavije (29. i 30. siječnja 1970.).
- (1972). Konzervatorski osvrt na etnografsku i folklornu građu u Istri, *Rad XVII kongresa Saveza udruženja*

- folklorista Jugoslavije, Poreč, 1970., glavni urednik akademik Vinko Žganec. Zagreb, str. 31-36.
- (1973). Zaštita čovjekove sredine, Dometi, godina 6, broj 1-2, urednici Miroslav Bajzek i Marijan Kalčić, glavni i odgovorni urednik Marijan Kalčić. Rijeka: Izdavački centar «Dometi», str. 20-28.
- (1974). Etnološki pristup spomeničnoj baštini regije – ruralni prostori i spomenici na području Općine Opatija, Liburnijske teme, knj. I., urednica dr. Vanda Ekl, Opatija: Katedra Čakavskog sabora Opatija, str. 143-169.
- (1975). Etnološka istraživanja kao prethodnica prostornom planiranju, Istra, Glas Istre, godina 13, broj 7, glavni i odgovorni urednik Mario Kalčić, Pula, str. 35-36.
- (1975). Predaja traje u obnavljanju, Novi list, br. 157, godina XXIX, Rijeka, 10. 7. 1975., str. 17.
- (1976). Katarina Žgombić: vezilja profesionalne vještine, Novi list, Rijeka, 27.-28. 3. 1976., str. 9.
- (1977). Predajna narodna kultura i turizam, Liburnijske teme, knjiga II., urednica dr. Vanda Ekl, Opatija: Katedra čakavskog sabora, str. 131-151.
- (1979). Ländliche Bauformen und Raumgefüge in Gorski Kotar, Jahrbuch für Hausforschung, Band 29, Detmold: Arbeitskreis für Hausforschung, str. 281-307.
- (1980). Predajno graditeljstvo i organizacija seoskog stambenog prostora Gorskog Kotara, u: Tradicionalna stambena kuća (29. savjetovanje udruženja Arbeitskreis für Hausforschung, Zagreb, 28. 8. – 1. 9. 1978.), Zagreb: Restauratorski zavod Hrvatske, str. 225-244.
- (1979). Die grundlegenden Merkmale des ländlichen Raumes Istrien, Jahrbuch für Hausforschung, Band 29, Detmold: Arbeitskreis für Hausforschung, 1979., str. 319-372.
- Hrvatsko izdanje (1980). Osnovna etnografska obilježja istarskog ruralnog prostora, Tradicionalna stambena kuća (29. savjetovanje udruženja Arbeitskreis für Hausforschung, Zagreb, 28. 8. – 1. 9. 1978.), Zagreb: Restauratorski zavod Hrvatske, str. 245-304.
- (1980?). Stara graditeljska baština, Delnice (monografija), Općina Delnice, str. 101-111.
- (1980). Vinko Trubić – bard svih sopaca, Novi list, Rijeka, 8. 4. 1980.
- (1981). Istraživanje i zaštita ruralnog, Novi list, br. 41, godina XXXV, Rijeka, 20. 2. 1981., str. 8.
- (1981). Etnografski prostor i sadržaji, Gorski kotar (monografija), Fond knjige «Gorski kotar», Delnice, predsjed. Uredničkog odbora Ivan Tomac Kapelan, odgovorni urednik Alojz Crnić, Delnice, str. 331-369.
- (1981). Ive Jelenović, Novi list, br. 55, godina XXXV, Rijeka, 9. 3. 1981., str. 8.
- (1983). Etnozoniranje ruralnog prostora kao metoda i sredstvo njegove zaštite, Čovjek i prostor, br. 6 (363), godina XXX, Zagreb: Savez arhitekata Hrvatske, str. 22-23.
- (1983). Uvod u etnografski prikaz sela opatijskog Krasa, Liburnijske teme, knjiga 5, urednica dr. Vanda Ekl, Opatija: Katedra čakavskog sabora Opatija, str. 155-172.
- (1986). Crveni facoli loparskih maskara, Novi list, br. 26, Rijeka, 1. i 2. 2. 1986., str. 12.
- (1987). Lovranština – ruralni prostor i sadržaji, Liburnijske teme, knjiga 6, urednica dr. Vanda Ekl, Opatija: Katedra čakavskog sabora Opatija, Turističko društvo Lovran, str. 145-161.
- (1987). Katica Car, Novi list, br. 96, godina XLI, Rijeka, 24. 4. 1987., str. 8.
- (1987). Svijest o kulturnom dobru, Novi list, br. 124, godina XLI, Rijeka, 29. 5. 1987., str. 8.
- (1988). Kolede prema zapisima Milčetića i u naše doba: Bit će koledve, Novi list, br. 295, godina XLII, Rijeka, 19. 12. 1988., str. 9.
- (1988). Kolede prema zapisima Milčetića i u naše doba: Ophod kolejana – jezgra običaja, Novi list, br. 296, godina XLII, Rijeka, 20. 12. 1988., str. 9.
- (1988). Kolede prema zapisima Milčetića i u naše doba: Zajednička gozba, Novi list, br. 297, godina XLII, Rijeka, 21. 12. 1988., str. 9.
- (1988). Kolede prema zapisima Milčetića i u naše doba: Duh zajedništva, Novi list, br. 298, godina XLII, Rijeka, 22. 12. 1988., str. 9.
- (1988). Kolede prema zapisima Milčetića i u naše doba: Neposredno narodno veselje, Novi list, br. 299, godina XLII, Rijeka, 23. 12. 1988., str. 5.
- (1994). Ruralni prostor i sadržaji Brseščine, Liburnijske teme, knjiga 8, glavna i odgovorna urednica Ivanka Persić, Opatija: Katedra čakavskog sabora Opatija, str. 179-206.
- (1996). Narodna glazbe i ples kao kulturno dobro, Novi list, Rijeka, 7. 7. 1996. (tjedni kulturni prilog Mediteran), str. 7.
- (1996). Zvuk sopela i radost tanca, Novi list, Rijeka, 14. 7. 1996. (tjedni kulturni prilog Mediteran).
- (1996). Red i sloboda krčkih tanaca, Novi list, Rijeka, 21. 7. 1996. (tjedni kulturni prilog Mediteran), str. 7.
- (1996). Etnografska i folklorografska istraživanja i komunikacije na prostoru zapadne Kastafćine, u: Liburnijske teme, knjiga IX. Matulji, glavni urednik mr. Darinko Munić, Opatija: Općina Matulji – Katedra Čakavskog sabora, str. 101-138.
- (1995). Otvoren put prema svim crkvicama (u povodu izložbe «Osamljene creske crekvice» Irene i Marija Šlosara), Novi list, br. 218, godina XLIX, Rijeka, 13. 8. 1995. (prilog Mediteran), str. 4-5.
- (1998). Od Jurjeva do Miholje i od Miholje do Jurjeva, Kalendar za 1998. g., Novi list, Rijeka.
- (2000). Igre i zabave, Kalendar za 2000. g., Novi list, Rijeka.

1 Konzervatorice Ana Marković Sopić, Ida Pavlaković-Jakopić, Jelena Stinčić-Glagolić, Ivana Miletić Čakširan i Sanja Gospodinović, djelatnice Konzervatorskog odjela u Sisku, dobitnice su godišnje „Nagrade Vicko Andrić“ za 2020. godinu za izvanredna postignuća u oblasti zaštite kulturne baštine na potresom pogođenom području Sisačko-moslavačke županije

Conservators Ana Marković Sopić, Ida Pavlaković-Jakopić, Jelena Stinčić-Glagolić, Ivana Miletić Čakširan and Sanja Gospodinović, employees of the Conservation Department in Sisak, the recipients of "Vicko Andrić" Award for 2020 for outstanding achievements in the protection of cultural heritage in the earthquake-affected area of Sisak-Moslavina County.

OBRAZLOŽENJE ZA DODJELU GODIŠNJE „NAGRADE VICKO ANDRIĆ“ KONZERVATORSKOM ODJELU U SISKU I PROČELNICI IVANI MILETIĆ ČAKŠIRAN ZA IZVANREDNA POSTIGNUĆA U OBLASTI ZAŠTITE KULTURNE BAŠTINE NA POTRESOM POGOĐENOM PODRUČJU SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE

Pročelnica konzervatorskog odjela u Sisku Ivana Miletić Čakširan s timom konzervatora Jelenom Stinčić-Glagolić, Idom Pavlaković-Jakopić, Sanjom Gospodinović i Anom Marković Sopić više od godinu dana na potresom stradalom području Sisačko-moslavačke županije ustrajno se zalaže u zaštiti kulturne baštine angažmanom koji nadilazi uobičajeno poštovanje etičkih i moralnih načela, kao i uobičajene vrijednosti i norme u ponašanju i radu državnih službenika (sl. 1). Osobnom predanošću i na momente nadljudskom snagom i upornošću u rješavanju složenih situacija koje su se nizale jedna za drugom te očuvanjem konzervatorskih principa i vrijednosti i u trenucima kada su osobni životi bili ugroženi, apsolutno zaslužuje i više od priznanja struke godišnjom nagradom. Rezultati toga rada i takvog visoko profesionalnog pristupa imat će dugotrajan pozitivan učinak na konzervatorsku praksu i djelovanje u kriznim situacijama.

U vrlo složenoj situaciji koja je zavlada na terenu pročelnica

Miletić Čakširan iskazala je izuzetnu sposobnost i koordiniranost u transformaciji svakodnevnoga operativnog djelovanja u sustav upravljanja kriznom situacijom. U kratkom roku ostvarila je jasno ustrojenu provedbenu organizaciju koordiniranu sa svim ostalim stručnim službama koje su bile na terenu, a posebice s interventnim timovima Hrvatskoga restauratorskog zavoda na čelu s ravnateljicom dr. sc. Tajanom Pleše. Time je osigurala čvrsto operativno vodstvo, nužan preduvjet za provođenje nužnih hitnih mjera. Na raspolaganju u bilo koje doba, u trajnoj komunikaciji sa svima potrebitima, uspjela je gotovo preko noći postaviti prioritetni sustav. Time je provođenje tih prvih hitnih mjera, od pregleda šteta do izrade evidencije, bilo ciljano i odlično organizirano, jamčeći svim brojnim dionicima brzu i nadasve sigurnu provedbu.

Neiscrpnom energijom nastavila je osiguravati i sve potrebne korake za provođenje iduće aktivnosti: promišljene evakuacije ugrožene pokretne kulturne baštine. U svega četiri dana, koordinirajući kolege (u suradnji s glavnom konzervatoricom za pokretnu baštinu dr. sc. Višnjom Bralić i voditeljicom Službe za pokretnu, etnografsku i nematerijalnu kulturnu baštinu Tatjanom Horvatić) iz brojnih institucija, uspjela je postići da se provedu hitne mjere zaštite i stabilizacije na zgradi

1 Članovi Društva za očuvanje šibenske baštine Juraj Dalmatinac: Jolanda Krnić Zmijanović, Gustav Červar, Nikola Grubić i Karađole Radovčić

Members of the Society for the Preservation of Šibenik Heritage Juraj Dalmatinac: Jolanda Krnić Zmijanović, Gustav Červar, Nikola Grubić and Karađole Radovčić

Gradskog muzeja Sisak te da ga se opremi za prihvrat muzejske građe drugih institucija s ugroženog područja, što je uspješno provedeno u svega nekoliko sljedećih dana. Također je u iznimno kratkom roku, u suradnji sa Sisačkom biskupijom, organizirala uređenje privremene čuvaonice za prihvrat ugroženih i oštećenih sakralnih kulturnih dobara.

Jednaku nepokolebljivost u ostvarenju cilja pokazala je u organizaciji druge etape aktivnosti, tj. u izradi dokumentacije i poduzimanja hitnih mjera zaštite i stabilizacije, imajući stalno na umu prvenstveno interes svakoga kulturnog dobra. U suradnji s državnim tajnikom dr. sc. Ivicom Poljičkom i glavnim konzervatorom za nepokretnu baštinu Tomislavom Petrincem promijenila je paradigmu i dokazala da se cijela baština Republike Hrvatske treba i može braniti upravo aktivnostima provedenim u Petrinji.

Takvu predanost svom pozivu pročelnica Miletić Čakširan zasigurno će iskazati i u sljedećoj etapi izrade projektne dokumentacije te izvođenja samih radova konstruktivne sanacije i cjelovite obnove, uz trajnu podršku glavne tajnice Marice Mikec i ministrice kulture i medija dr. sc. Nine Obuljen Koržinek. Sve nabrojeno ostaje u tihoj sjeni najveće, a često prešućene vrline: čovječnosti. Pročelnica Miletić Čakširan svojim je radom dokazala da se provođenje ovako zahtjevnih akcija u izvanrednim okolnostima može provesti ljubaznošću i pristojnošću u komunikaciji sa stanovnicima, vlasnicima i korisnicima potresom uništene baštine, kao i sa svim uključenim dionicima, uvijek vodeći potiho računa o svakom pojedincu u njegovim, uvijek drugačijim, potrebama.

Pročelnica Ivana Miletić Čakširan svojim nas je djelima podsjetila na važnost razlike između zvanja i poziva, te riječima da „baština bez ljudi nije baština, a obnova zbog obnove nije obnova.“

OBRAZLOŽENJE DODJELE „NAGRADE VICKO ANDRIĆ“ ZA DOPRINOS LOKALNOJ ZAJEDNICI DRUŠTVU ZA OČUVANJE ŠIBENSKE BAŠTINE JURAJ DALMATINAC

Društvo za očuvanje šibenske baštine Juraj Dalmatinac udruge je građana osnovana 2011. godine u Šibeniku. Od osnutka Društvo je okupilo više od 400 članova te je pokrenulo brojne projekte vezano uz obnovu i valorizaciju bogate šibenske kulturne baštine.

Restauracija, revitalizacija i održivo korištenje kulturno-povijesnih spomenika na dobrobit i korist svih građana grada Šibenika ideje su oko kojih su se okupili mnogi građani i zaljubljenici u Šibenik spremni udružiti znanje i ideje u okviru Društva za očuvanje šibenske baštine. Društvo djeluje na volonterskoj osnovi i osmišljava, potiče i promiče projekte koji objedinjuju djelovanje nevladinih udruga, lokalne samouprave i poduzetništva u projektima očuvanja povijesne baštine i njezine kulturno-turističke valorizacije.

Svojim dugogodišnjim djelovanjem kroz niz projekata i aktivnosti usmjerenih na očuvanje lokalne kulturne baštine, samostalno i u suradnji s drugim dionicima kulturne scene, „amatersko“, no ipak vrlo profesionalno i stručno, Društvo Juraj Dalmatinac je značajno utjecalo na podizanje svijesti lokalne zajednice o baštini, upoznavanje i educiranje stanovništva grada Šibenika i drugih zaljubljenika u baštinu o bogatoj povijesti grada, promičući pritom lokalnu baštinu i daleko izvan granica svoje sredine te aktivizmom na projektima zaštite i očuvanja baštine, zahvaljujući kojima su snažnim angažmanom i zalaganjem Društva i njegovih članova obnovljene i prezentirane, ali i od nestajanja spašene brojne znamenitosti.

Sastavljeno od zaljubljenika u kulturu i povijest svoje sredine, Društvo Juraj Dalmatinac i dalje uspješno ostvaruje svoje

ciljeve, pridobivajući pritom sve veći broj sugrađana zainteresiranih za njegovo djelovanje. Grad Šibenik tako je kroz Društvo dobio jednu rijetku aktivnu skupinu građana posvećenih problematici zaštite i očuvanja kulturne baštine, s dugim i angažiranim djelovanjem, pridruživši se izabranom klubu hrvatskih gradova s privilegijom imanja takvoga jednog lokalnog kulturnog kruga.

Društvo Juraj Dalmatinac od početka svoga djelovanja na svojim projektima uspješno surađuje s Ministarstvom kulture i medija, odnosno lokalnim Konzervatorskim odjelom u Šibeniku. U sklopu suradnje dviju institucija provedeni su programi zaštite i dokumentacije kulturnih dobara, a suradnja je iznjedrila niz stručnih suradnji djelatnika Odjela i članova društva, kako u završenim projektima, tako i u onima koji su u realizaciji te u budućim konceptima.

Kroz svoje desetogodišnje djelovanje Društvo je pripremiло cjelokupnu dokumentaciju za tvrđavu Barone/Šubićevac koja je poslužila Gradu Šibeniku za prijavu na EU natječaj IPA IIIC., zajedno s lokalnom samoupravom izradilo i prikupilo dokumentaciju za susjednu tvrđavu sv. Ivana koja bi prema projektu trebala postati tzv. *dječja tvrđava* te započelo s izradom dokumentacije za tvrđavu sv. Nikole te je do sada izradilo geodetsku snimku i 3D snimku tvrđave. U suradnji s Konzervatorskim odjelom u Šibeniku odrađeni su projekti obnove i konzervacije arhitektonskih detalja gradske jezgre. Društvo za očuvanje šibenske baštine Juraj Dalmatinac u suradnji s Konzervatorskim odjelom u Šibeniku započelo je s arhitektonskim i geodetskim dokumentiranjem graditeljskog fonda

povijesne jezgre Krešimirova grada. Izrađena dokumentacija se pohranjuje u planoteci Konzervatorskog odjela u Šibeniku te će se prema potrebi moći i koristiti. Do sada je snimljeno pet blokova, a za dva bloka su dobivena sredstva Ministarstva kulture i medija.

Društvo izrađuje i **Geonucleus.si**, projekt razvoja informacijskog sustava unutar kojega će svakoj građevini stare gradske jezgre Šibenika biti pridružena odgovarajuća informacijska kartica s osnovnim informacijama o građevinama i konzervatorskim smjernicama. Sustav će u obliku internetskog portala biti javno dostupan te će se na taj način transparentno, brzo i precizno ponuditi informacija koja će olakšati održavanje objekata ili investiranje u obnovu objekata koji se nalaze u staroj gradskoj jezgri.

Društvo je organiziralo projekt *Šibenska kulturna baština* u okviru kojega su održana predavanja u svrhu boljeg upoznavanja građana grada Šibenika s bogatom kulturnom baštinom grada, a predavanja, kao i druge tekstove koji se odnose na temu šibenske baštine objavljuju u časopisu Društva *Juraj*.

U tijeku je projekt izdavanja knjige *Arhitektonski detalji Šibenika – vrijednosti i obnove*. Knjiga će biti podijeljena na dva dijela sa zajedničkom temom: arhitektonski detalji. Prvi dio knjige bit će o vrijednostima arhitektonskih detalja Šibenika i imat će znanstvenu dimenziju. Drugi dio knjige govorit će o dosadašnjoj obnovi arhitektonskih detalja u povijesnoj jezgri Šibenika te će predstavljati stručnu dimenziju.

Pripremila Gordana Jerabek